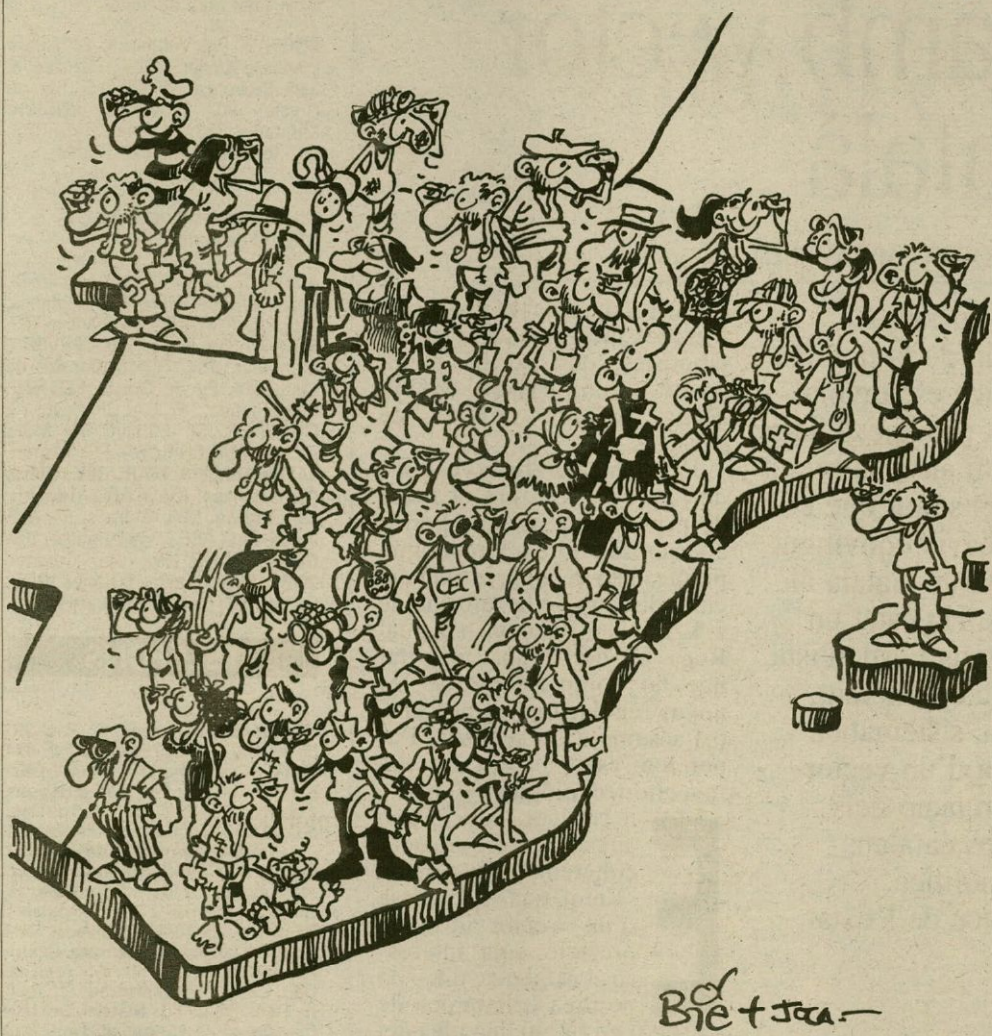

ON ÉS LA REACTIVACIÓ ECONÒMICA?

Noves propostes de direcció

MONTSERRAT MINOBIS

Seguint la línia de l'anterior article, referit a les actuacions públiques —és a dir, Administracions, a l'entorn dels museus—, sembla d'interès posar l'accent en les noves propostes de direcció que es plantegen els grans museus nord-americans i que, en certa manera, sembla que es volen aplicar en els nostres museus sense que això hagi estat fet explícit de manera contundent.

En un article de Vicent Verdú, es reflectien aquestes noves propostes a l'entorn de tres grans museus dels EUA: el MOMA (Museu d'Art Modern de Nova York), el County Museum de Los Angeles i el Museum of Fine Arts de Boston. Tots tres s'han plantejat el mateix repte: suplir l'actual única direcció per una direcció compartida (Verdú deia bicéfala). És a dir, un director artístic, per una banda, que és qui ha de definir les línies mestres del museu i, per l'altra, un director administratiu o un de màrqueting, per dir-ho amb una altra paraula.

Els museus han deixat de ser, o haurien de deixar de ser, un món tancat i a vegades hostil al gran públic. Jo m'he preguntat moltes vegades quins serien els resultats si féssim —només que fos a la ciutat de Barcelona— una enquesta

sobre el grau de coneixença del MNAC per part dels ciutadans i ciutadanes; no cal ser res de l'altre món per saber que les xifres serien escandalosament ridícules. Per això cal, juntament amb l'accelerament del final de les obres, dels nous plantejaments de l'ara director (que sembla que ha convençut a tothom), endegar una campanya de màrqueting de difusió del que és el MNAC i del que representa.

Perquè seguint els criteris dels museus nord-americans que practiquen aquesta direcció compartida, un gran museu ha de saber compaginar la categoria del seu patrimoni amb la venda al públic i la importància dels seus fons (quin dubte hi ha en referència al romànic català!) amb l'èxit que ha d'aconseguir l'exposició justament d'aquest fons. En d'altres paraules, amb les cues de públic que l'exposició genera. En aquests més de deu mesos que encara queden per poder tornar a contemplar la més gran i més important obra romànica del món, bo seria que els membres del patronat del museu aclarissin algunes idees respecte a tot un altre munt de qüestions —com ara les exposades—, que, per altra banda, han resultat d'una gran eficàcia.

13

Estampes caribenyes

FERMÍN BOCOS

Al Carib, frontera viva immediata dels EUA, s'hi acumulen els maldecaps per a Washington. El departament d'Estat no dona l'abast apagant focs.

A la vella i enquistada situació de Cuba s'hi ha sumat Haití amb un gran problema, i des de fa uns dies també la República Dominicana, després de la gravíssima crisi política oberta en aquest entranyable país arran de la proclamació del doctor Joaquín Balaguer com a guanyador oficial d'unes eleccions tingudes per fraudulent per tots els partits de l'arc opositor.

Mentre els problemes que castiguen els dos països que comparteixen la geografia de l'illa —que va ser la primera terra que va veure la gent de Colom— són, en alguna mesura, el fruit amarg del subdesenvolupament, en el cas de Cuba ens trobem davant d'un fet diferent: l'últim vestigi de la guerra freda. Un anacronisme l'estudi sociològic del qual podria reclamar l'auxili de l'arqueologia política. Evidentment, justifica àmpliament la seva condició insular; organitzada econòmicament i política d'acord amb un ordre anterior al temps actual, Cuba està varada davant de la costa del seu propi destí. L'autarquia assumida després de la desaparició de la Unió Soviètica i amb ella el model d'economia estatal subvencionada ha dipositat els cubans en la més ingrata de les penúries, amb una moneda nacional desacreditada i un dòlar que tothom, a qualsevol preu —sense excloure'n els més infamants—, procura atresorar.

La Cuba dels nostres dies és, abans que res, un país trist. Res a veure amb el que va ser a penes fa dotze o quinze anys. Recordo algun viatge per l'illa, a finals dels

Al Carib s'acumulen ara per ara molts dels maldecaps que pateixen els Estats Units. D'una banda, la situació de Cuba com a últim vestigi de la guerra freda. De l'altra, la pràcticament decidida intervenció militar a Haití, país que fa frontera amb una políticament inestable República Dominicana

setanta, en què la sensació dominant es referia a un poble vivaç i empenedor, aliè en les seves rutines a la preocupació pel menjar. Eren els temps en què Fidel, per compte del Moscou d'aleshores, s'havia embarcat en les aventures militars africanes —Angola, Etiòpia, Sahara—, i els mercats de l'Havana delataven el registre internacionalista del règim amb més exactitud que els discursos oficials. L'assistència política i militar que atorgava a les insurgències guerrilleres centramericanes reverberava també en el bigarrat i cosmopolita cocteleig de la barra dels hotels Riviera o Habana Libre. En aquells dies les ambaixades eren un guèiser de notícies, intrigues polítiques i xafarderies socials. El país estava viu i de la seva vitalitat en treien forma múltiples iniciatives socials, polítiques i fins i tot artístiques.

Avui Cuba és una altra cosa. Essencialment és un país abatut. Amb gent jove que vol abandonar el país i gent vella que no els ho permet. Les penúries són constatables a simple vista. Els supermercats on es paga en dòlars estan raonablement assortits i els mercats on es compra en pesos estan quasi buits. El mercat negre imposa les seves regles i el ciutadà del carrer sobreviu com pot entregat a les lleis de l'intercanvi. Em costa molt escriure-ho, però he de dir que a la Cuba d'avui tot és a la venda. I quan dic tot no n'excloc res. El país no oficial sobreviu malament i adapta la

seva vida a les generositats o exigències dels turistes. És una situació lamentable. Tots els mites del règim han cedit en part davant de la crisi econòmica: la sanitat funciona malament; la solidaritat va ser derrotada a mans de la més urgent tasca de supervivència. No és difícil advertir que el país oficial —alts funcionaris, militars, gent del partit— viu millor que la resta dels seus conciutadans, trencant així un altre dels dogmes que al seu dia van donar fama als postulats igualitaristes del castrisme.

Els analistes parlen de la desaparició de Fidel com a únic requisit per iniciar la transició cap a un sistema d'economia de lliure mercat que en permetre la llibertat de moviments a persones i béns procuri, a la fi, la implantació d'un sistema democràtic.

Oficialment els EUA mantenen un bloqueig comercial del qual políticament n'extreu el règim castrista els materials més acreditats per a la seva propaganda. El bloqueig li serveix a Fidel per repetir-se en uns discursos que van perdre sentit amb la caiguda del mur. A la pràctica, el bloqueig no és tal. Des de Miami fins a la República Dominicana surten cada dia tot tipus de mercaderies que no poques vegades tenen per certificat d'última destinació l'Havana. Washington no desconeix aquest bucle comercial. El tolera com a forma indirecta de contribuir, d'una banda, al debilitament del règim, i de l'altra per

minorar els devastadors efectes que l'autarquia econòmica projecta sobre la soferta població de l'illa.

A pesar de la pressió de l'exili anticastrista, l'Administració Clinton sembla disposada a manejar la crisi cubana amb una certa vocació de qualitat i claredat en els gestos. Empenyent cap a la democràcia, però canviant la desmesura intervencionista d'antany per una diplomàcia compromesa en la defensa dels Drets Humans. Una cosa similar al corollari de principis que han portat Clinton a implicar-se —quasi diria que personalment— en la solució de la crisi d'Haití o, sota instruccions seves molt directes, porta el departament d'Estat a una posició de primera fila en la denúncia del frau electoral que segons la denúncia de tota l'oposició s'ha consumat a la República Dominicana.

La intervenció militar a Haití sembla qüestió ja decidida, i a falta únicament de la collita que puguin donar les últimes gestions diplomàtiques redoblades després del canvi de factors introduït per la ja esmentada crisi político-institucional oberta a la República Dominicana, país que, com se sap, comparteix la geografia de l'illa amb Haití. Una frontera inestable a banda i banda no és, evidentment, el millor paràmetre per a una operació militar i política com la que les Nacions Unides autoritzen amb la voluntat de restituir el president electe Jean-Bertrand

Aristide, apartat del poder per un grup d'uniformats de qui se sap que vénen mantenint oprobioses relacions amb els càrtels sud-americans de la droga.

Com deia, els esdeveniments es precipiten en la crisi haitiana i l'últim s'està datant a la veïna República Dominicana. La declaració de la Junta Electoral —coneguda dimarts— que atorga al doctor Joaquín Balaguer el triomf oficial en les eleccions presidencials que es van celebrar el passat mes de maig obre un colossal front d'incertesa. La fermesa de l'oposició denunciant el frau en el recompte de vots anuncia un horitzó d'inestabilitat. La posició del doctor José Francisco Peña Gómez —líder del PRD, partit al qual sembla que se li ha pres la victòria— és molt ferma. També la de la resta dels dirigents de la molt fecunda i escumosa oposició política dominicana. Per al pròxim dia 16, segons el mandat constitucional, hi ha prevista la proclamació a títol de president de la República del líder del partit més votat. Sobre el paper, segons el que ha dictat la Junta Electoral, hauria de ser el doctor Balaguer. La realitat està per veure. És als membres de l'Assemblea Nacional a qui correspon l'esmentada proclamació, i l'oposició —amen d'una vaga general— té també anunciada la seva absència a l'acte formal de la proclamació. Quan escric això, des de l'illa, la situació està tranquil·la. La gent porta la política a les venes i comenta amb apassionament tot el que està passant. És un país jove dotat d'una extraordinària i contagiosa vitalitat. Tot és així en aquest món caribeny en què les tempestes es presenten de sobte; amb tan efímera com desfermada contundència.

Fermín Bocos és periodista